

Zanimiv je tudi prispevek francoske speleologinje Choppay-Leegeer, Brigitte, v katerem poudarja, da je množična speleologija smrt za jame. Predvsem se moramo truditi ohraniti tiste jame, ki še niso izropane in uničene. Zato se izogibajmo vsakemu propagiranju speleologije, predvsem preko javnih občil.

Rimski speleolog Arrigo A. Cigna piše načelno o onesnaževanju v kraških regijah, medtem ko prikazuje Srečko Božičević lokalna onesnaževanja kraškega podzemlja v Hrvaški in obenem obdela posledice tega. Taka divja odlagališča so posebno zaznavna v okolici mest in naselij in ob raznih industrijskih objektih.

Domačin Jože Žnidaršič obdela probleme onesnaženja doline Notranjske Reke in priporoča skupno koordinacijsko telo iz občin Ilirska Bistrica, Sežana in Postojna, ki naj razrešuje to vprašanje. V pogledu onesnaževanja je izredno izčrpen referat avtorjev Kemijskega inštituta Borisa Kidriča (B. Mejč, M. Roš, M. Dular, M. Rejic, P. Ponikvar-Zorko), ki so v letih 1969–1979 vršili sistematične preiskave onesnaženih vod Notranjske Reke, iz katerih je razvidno, da sta glavna onesnaževalca Tovarna organskih kislin in Lesonit v Ilirski Bistrici. Posledice tega onesnaženja so še posebej vidne v 8 km dolgi in 300 m globoki Kačni jami, o katerem poroča Andrej Mihavec.

O vertikalnem prenikanju na območju Škocjanskih jam poročata Janja Kogovšek in Marjan Lutzenar, o netopirjih v Škocjanskih jamah razpravljata Helmut Frank iz Laichingena (ZRN) in ugotavlja selitev teh iz Škocjanskih jam v Predjamo. V zvezi z jamskim živalstvom daje Boris Sket predlog za zaščito biološko pomembnih področij v krasu Jugoslavije. Tu je govor o splošnih zaščitnih ukrepih in o objektih ter področjih v SR Sloveniji, ki so posebej potrebni biološke zaščite.

Danijel Rojšek prikaže hidrogeografske značilnosti in degradacijo porečja Notranjske Reke ter Škocjanskih jam, medtem ko Matjaž Puc in Rado Smrd u obravnavata kraški regijski park in njegovo zaščito. V zvezi z zaščito kapnikov govori francoski speleolog Victor Caumartin o preizkušanju novih načinov osvetljevanja v turističnih jamah zaradi nevarnosti rasti mahov in alg ob jamskih svetilih. S tem je v zvezi tudi prispevek Andreja Martiničeva o ekologiji rastlin v jamah in njihove prilagoditve svetlobi.

Tem referatom slede načelni članki o zaščiti krasa in kraške pokrajine izpod pereasa Nade Osmuk in Dušana Pluta. Obširen pregled arheoloških najdišč matičnega krasa prinaša France Leben, medtem ko tržaška speleologa, pokojni Carlo Finocchiaro in Fabio Forti prikazujeta turistični razvoj Škocjanskih jam in zasluge tržaškega speleološkega društva »Eugenio Boegan« za turistično ureditev Škocjanskih jam.

V zaključnem referatu piše Radenko Lazarević o zaščiti jam, urejenih za turistični obisk.

Zanimivi zbornik je možno naročiti pri TOZD Hoteli in gostinstvo, Hotel Triglav Sežana.

France Habe

**Karstologia** (Revue de karstologie et de spéléologie physique de la Fédération Française de Spéléologie et de l'Association Française de Karstologie), št. 2, 72 str. velikega formata, 98 ilustracij, 1 karta v prilogi, 2. semester 1983

V prejšnjem letniku Geografskega vestnika sem poročal o 1. številki revije »Karstologia«, nove revije, ki naj bi zapolnila praznino v francoskem krasoslovnem in strokovnem speleološkem tisku in ki naj bi imela vsaj »frankofoni«, če ne že svetovni, pomen.

Pred nami je druga številka, ki se v zasnovi ne razlikuje od prve, a je, kar je normalno, malo manj načelno usmerjena, tudi malo tanjša, a zato še obilneje ilustrirana. Prav tako obsega originalne prispevke (8), poročila o strokovnih srečanjih (6) ter o novejši krasoslovni literaturi (21).

Med originalnimi prispevki jih pet obravnava francoski kras, od Alp in Pirenejev do atlantske obale. J. J. D e l a n o y (*Jamski sistem planote Sornin*) ter J. S e s i a n o in A. M u l l e r (*Hidrologija jezera Lessy — Visoka Savoja*) obravnavajo hidrologijo alpskega krasa — v prvem primeru hidrologijo ene izmed najglobljih jam na svetu Berger (–1198 m), v drugem pa gorskega kraškega jezera, pri katerem so šele z barvanjem ugotovili, kam se podzemeljsko odteka. Ph. R e n a u l t v članku »Novejše študije o krasu Niaux-Lombrive-Sabart« prikaže nove dosežke, opravljene v okviru podiplomskih študij o jamskih sedimentih in speleometeorologiji tega velikega (14 km) jamskega sistema v Pirenejih. Članek »Kras in obala pri Bec de Caux« (Normandija) avtorja R. R o d e t-a je za nas zanimiv predvsem zaradi snovi, ki je sicer ne poznamo: obravnava obalni kras v kredi, kjer se prepletajo vplivi kraških in abrazijskih procesov v razmeroma nenavadni kamnini, kredi. Zadnji izmed člankov z domačo, francosko, tematiko je »Hidrogeomorfološka karta krasa Dorvan 1 : 10.000« (južni del gorovja Jura) avtorjev J. G i b e r t, R. L a u r e n t in R. M a i r e. Članek dopolnjuje (v prilogi) oziroma pojasnjuje samo karto (tiskana v večbarvnem tisku), ki vsebuje praktično vse elemente geomorfološke karte krasa.

Tudi prispevki, ki obravnavajo kras izven Francije, so pestri: C. B e z e s in C. J o s e p h »Razlaga povezave pretok—nivo morske gladine v kraškem obalnem (zaslanjenem) izviru Almyros Agios Nikolaos (Kreta) s pomočjo multikorelacije s piezometričnim nivojem«, B. C o l l i g n o n »Hidrotermalna speleogeneza v področju Biban (Telski Atlas, Alžirija)« ter L. D e h a r v e n g in A. G o u z e »Jame in kras v okolici Chiang Mai (Tajska)«.

Za konec naj omenim, da je med poročili o literaturi obsežna ocena Acta carsologica 8 (Inštitut za raziskovanje krasa v Postojni) in Kunaverjevega dela o geomorfološkem razvoju Kanina (Geografski zbornik 22). Od ostale jugoslovanske literature sta omenjena Miličeva prispevka o krasu Zahodne Srbije (Dela Geogr. inštituta J. Cvijić). Poročili o slovenski krasoslovni literaturi sta celo ilustrirani s slikama Cerkniškega polja in Kaninskih podov.

Andrej Kranjc

**S. E. Lauritzen, Arctic and Alpine Karst Symposium** (Program and Field Guide), Oslo, 1983, str. 89

Kot je razvidno iz naslova, sestavljata knjigo program in vodnik po ekskurziji ob priliki »Simpozija o arktičnem in alpskem krasu«, ki je bil avgusta 1983 v Oslu. Vendar je ta vodnik tako zaokrožen in podroben, da je več kot le vodnik po ekskurziji; je kar zaključeno delo o norveškem krasu, predvsem pa o tamkajšnjih podzemeljskih kraških